

ॐ नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः, श्री गुरुभ्यो नमः
हरिः ॐ

6.3 षष्ठकाण्डे तृतीयः प्रश्नः - सोममन्त्रब्रा

Contents

6.3 षष्ठकाण्डे तृतीयः प्रश्नः - सोममन्त्रब्राह्मणनिरूपणं

1

ॐ नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः, श्री गुरुभ्यो नमः हरिः ॐ

6.3 षष्ठकाण्डे तृतीयः प्रश्नः - सोममन्त्रब्राह्मणनिरूपणं

6.3 षष्ठकाण्डे तृतीयः प्रश्नः - सोममन्त्रब्राह्मणनिरूपणं

TS 6.3.1.1

चात्वा॑लात् । धिष्णि॑यान् । उपेति॑ । वृ॒प॒ति । योनिः॑ । वै । य॒ज्ञस्य॑ । चात्वा॑लम् । य॒ज्ञस्य॑ ।
स॒यो॒नि॒त्वायेति॑ स॒योनि॑ - त्वाय॑ । दे॒वाः । वै । य॒ज्ञम् । पे॒रति॑ । अ॒ज॒य॒न्त । तम् । आ॒ग्नी॒द्वा॒-
दि॒त्याग्नि॑ - इ॒द्वात् । पुनः॑ । अपेति॑ । अ॒ज॒य॒न् । ए॒तत् । वै । य॒ज्ञस्य॑ । अप॑राजितमित्यप॑रा -
जि॒तम् । यत् । आ॒ग्नी॒द्वा॒दि॒त्याग्नि॑ - इ॒द्वात् । यत् । आ॒ग्नी॒द्वा॒दि॒त्याग्नि॑ - इ॒द्वात् । धिष्णि॑यान् ।
वि॒हर॒तीति॑ वि॒हर॑ति । यत् । ए॒व । य॒ज्ञस्य॑ । अप॑राजितमित्यप॑रा - जि॒तम् । ततः॑ । ए॒व ।
ए॒नम् । पुनः॑ । त॒नु॒ते । प॒राजि॒त्येति॑ प॒रा-जि॒त्य॑ । इ॒व । खलु॑ । वै । ए॒ते । य॒न्ति । ये ।
ब॒हिष्प॒व॒मा॒नमि॒ति॑ ब॒हिः - प॒व॒मा॒नम् । सर्प॑न्ति । ब॒हिष्प॒व॒मा॒न इति॑ ब॒हिः - प॒व॒मा॒ने । स्तु॒ते । 1

TS 6.3.1.2

आ॒ह । अ॒ग्नी॒दि॒त्याग्नि॑ - इ॒त् । अ॒ग्नीन् । वी॒ति॑ । ह॒र । ब॒र॒हिः । स्तृ॒णा॒हि । पु॒रो॒डा॒शान् ।
अ॒ल॑म् । कुरु॑ । इति॑ । य॒ज्ञम् । ए॒व । अ॒प॒जि॒त्ये॒त्यप॑-जि॒त्य॑ । पुनः॑ । त॒न्वा॒नाः । य॒न्ति ।
अ॒ङ्ग॒रैः । द्वे इति॑ । स॒र्व॒ने इति॑ । वी॒ति॑ । ह॒रति॑ । श॒ला॒का॒भिः । तृ॒ती॒यम् । स॒शु॒क्र॒त्वायेति॑
स॒शु॒क्र - त्वाय॑ । अथो॑ इति॑ । स॒मि॒ति॑ । भ॒रति॑ । ए॒व । ए॒नत् । धिष्णि॑याः । वै ।
अ॒मुष्मि॑न् । लो॒के । सोम॑म् । अ॒र॒क्ष॒न् । तेभ्यः॑ । अधी॑ति॑ । सोम॑म् । एति॑ । अ॒हर॒न् ।

तम् । अ॒न्व॒वाय॒न्नित्य॑नु॒अ॒वाय॒न् । तम् । परी॑तिं । अ॒वि॒श॒न् । य । ए॒वम् । वेद॑ । वि॒न्दते॑ । 2

TS 6.3.1.3

परि॒वे॒ष्टार॑मि॒तिं परि॑ - वे॒ष्टार॑म् । ते । सो॒म॒पी॒थेने॑तिं सोम॑ - पी॒थेन॑ । वी॒तिं । आ॒र्ध्व॒न्त॒ । ते । दे॒वेषु॑ । सो॒म॒पी॒थमि॑तिं सोम॑ - पी॒थम् । ऐ॒च्छन्त॑ । तान् । दे॒वाः । अ॒ब्रुव॑न् । द्वे द्वे इति॑ द्वे॒द्वे । नाम॑नी॒ इति॑ । कुरु॑द्धम् । अथ॑ । प्रेति॑ । वा । आ॒प्स्यथ॑ । न । वा । इति॑ । अ॒ग्नयः॑ । वै । अथ॑ । धि॒ष्णि॒याः । तस्मा॑त् । द्वि॒नामे॑तिं द्वि॑ - नामा॑ । ब्रा॒ह्म॒णः । अ॒र्ध्व॒कः । तेषा॑म् । ये । नेदि॑ष्ठम् । प॒र्यवि॑श॒निति॑ परि॑ - अ॒वि॒श॒न् । ते । सो॒म॒पी॒थमि॑तिं सोम॑ - पी॒थम् । प्रेति॑ । आ॒मुव॑न् । आ॒ह॒व॒नीय॑ इत्या॑ - ह॒व॒नीयः॑ । आ॒ग्नी॒द्भीय॑ इत्या॑ग्नि॑ - इ॒द्भीयः॑ । हो॒त्रीयः॑ । मा॒र्ज॒लीयः॑ । तस्मा॑त् । तेषु॑ । जु॒ह्वति॑ । अ॒तिहा॑येत्य॒ति॒हाय॑ । वष॑ट् । क॒रोति॑ । वी॒तिं । हि । 3

TS 6.3.1.4

ए॒ते । सो॒म॒पी॒थेने॑तिं सोम॑ - पी॒थेन॑ । आ॒र्ध्व॒न्त॒ । दे॒वाः । वै । याः । प्रा॒चीः । आ॒हु॒ती॒रित्या॑ - हु॒तीः । अ॒जु॒हवुः । ये । पु॒रस्ता॑त् । अ॒सु॒राः । आ॒स॒न् । तान् । ताभिः॑ । प्रेति॑ । अ॒नुद॑न्त॒ । याः । प्र॒तीचीः॑ । ये । प॒श्चात् । अ॒सु॒राः । आ॒स॒न् । तान् । ताभिः॑ । अपे॑तिं । अ॒नुद॑न्त॒ । प्रा॒चीः । अ॒न्याः । आ॒हु॒तय॑ इत्या॑ - हु॒तयः॑ । हू॒यन्ते॑ । प्र॒त्यङ् । आसी॑नः । धि॒ष्णि॒यान् । व्या॒घार॑य॒तीति॑ वि॒ - आ॒घार॑यति । प॒श्चात् । च॒ । ए॒व । पु॒रस्ता॑त् । च॒ । यज॑मानः । भ्रातृ॑-व्यान् । प्रेति॑ । नु॒दुते॑ । तस्मा॑त् । प॒रा॒चीः । प्र॒जा इति॑ प्र॒जाः । प्रेति॑ । वी॒यन्ते॑ । प्र॒तीचीः॑ । 4

TS 6.3.1.5

जा॒यन्ते॑ । प्रा॒णा इति॑ प्र॒अ॒नाः । वै । ए॒ते । यत् । धि॒ष्णि॒याः । यत् । अ॒र्ध्व॒र्युः । प्र॒त्यङ् । धि॒ष्णि॒यान् । अ॒ति॒सर्पे॑दित्य॒ति॒ - सर्पे॑त् । प्रा॒णानि॑तिं प्र॒ - अ॒नान् । समि॑तिं । क॒रु॒षेत् । प्र॒मायु॑क॒ इति॑ प्र॒ - मायु॑कः । स्या॒त् । नाभिः॑ । वै । ए॒षा । य॒ज्ञस्य॑ । यत् । हो॒ता । ऊ॒र्ध्वः । खलु॑ । वै । नाभ्यै॑ । प्रा॒ण इति॑ प्र॒ - अ॒नः । अ॒वाङ् । अ॒पा॒न इत्य॑प॒ - अ॒नः । यत् । अ॒र्ध्व॒र्युः । प्र॒त्यङ् ।

। होतारम् । अ॒तिस॒र्पे॒दित्य॑ति - स॒र्पे॒त् । अ॒पा॒न इत्य॑प - अ॒ने । प्रा॒णमि॑ति प्र - अ॒नम् । दु॒द्धया॑त् । प्र॒मायु॑क इति प्र - मायु॑कः । स्या॒त् । न । अ॒द्ध्युः । उपे॑ति । गा॒येत् । वा॒ग्वी॒र्य इति॑ वाक् - वी॒र्यः । वै । अ॒द्ध्युः । यत् । अ॒द्ध्युः । उ॒प॒गा॒ये॒दित्यु॑प - गा॒येत् । उ॒द्गा॒त्र इत्यु॑त् - गा॒त्रे । 5

TS 6.3.1.6

वाच॑म् । सम् । प्रेति॑ । य॒च्छेत् । उ॒प॒दा॒सुके॑त्यु॒प॒दा॒सु॒का । अ॒स्य । वाक् । स्या॒त् । ब्र॒ह्मवा॑दि॒न इति॑ ब्रह्म - वा॒दि॒नः । व॒द॒न्ति । न । अ॒स॒श्स्थि॑त् इत्य॑सं - स्थि॑ते । सोमे॑ । अ॒द्ध्युः । प्र॒त्यङ् । स॒दः । अती॑ति । इ॒यात् । अथ॑ । क॒था । द॒क्षि॒णानि॑ । होतु॑म् । ए॒ति । या॒मः । हि । सः । तेषा॑म् । क॒स्मै । अ॒हं । दे॒वाः । या॒मम् । वा । अ॒या॒मम् । वा । अ॒न्वि॑ति । ज्ञा॒स्य॒न्ति । इति॑ । उ॒त्तरे॑णेत्यु॒त्त॒रेण॑ । आ॒ग्नी॒द्धमि॑त्याग्निं - इ॒द्धम् । प॒रीत्ये॑ति परि - इत्य॑ । जु॒होति॑ । द॒क्षि॒णानि॑ । न । प्रा॒णानि॑ति प्र - अ॒नान् । समि॑ति । क॒रु॒ष॒ति । नी॑ति । अ॒न्ये । धि॒ष्णि॒याः । उ॒प्यन्ते॑ () । न । अ॒न्ये । या॒न् । नि॒व॒प॒तीति॑ नि - व॒प॒ति । तेन॑ । तान् । प्री॒णा॒ति । या॒न् । न । नि॒व॒प॒तीति॑ नि - व॒प॒ति । यत् । अ॒नु॒दि॒श॒तीत्य॑नु - दि॒श॒ति । तेन॑ । तान् ॥ 6

(स्तु॒ते - वि॒न्द॒ते - हि - वी॒य॒न्ते प्र॒तीची॑ - रु॒द्गा॒त्र - उ॒प्यन्ते॑ - चतु॑र्दश च) (A1)

TS 6.3.2.1

सु॒व॒र्गाये॑ति सु॒वः - गा॒यं । वै । ए॒तानि॑ । लो॒काय॑ । हू॒य॒न्ते । यत् । वै॒स॒र्ज॒नानि॑ । द्वा॒भ्याम् । गा॒र॒ह॒प॒त्य इति॑ गा॒र॒ह॒ - प॒त्ये । जु॒होति॑ । द्वि॒पादि॑ति द्वि - पा॒त् । यज॑मानः । प्र॒ति॒ष्ठि॒त्या इति॑ प्र॒ति - स्थि॑त्यै । आ॒ग्नी॒द्ध इत्या॑ग्निं-इ॒द्धे । जु॒होति॑ । अ॒न्त॒रि॒क्षे । ए॒व । ए॒ति । क्र॒म॒ते । आ॒ह॒व॒नीय॑ इत्या॑ - ह॒व॒नी॒ये । जु॒होति॑ । सु॒व॒र्गमि॑ति सु॒वः - ग॒म् । ए॒व । ए॒नम् । लो॒कम् । ग॒म॒य॒ति । दे॒वान् । वै । सु॒व॒र्गमि॑ति सु॒वः - ग॒म् । लो॒कम् । य॒तः । र॒क्षा॒ंसि । अ॒जि॒घा॒स॒न् । ते । सोमे॑न । रा॒ज्ञां । र॒क्षा॒ंसि । अ॒प॒ह॒त्येत्य॑प - ह॒त्यं । अ॒प्सुम् । आ॒त्मा॒नम् । कृ॒त्वा । सु॒व॒र्गमि॑ति सु॒वः - ग॒म् । लो॒कम् । आ॒य॒न् । र॒क्ष॑साम् । अ॒नु॒प॒ला॒भाये॑त्यनु॒प - ला॒भा॒य॒ ।

आतः । सोमः । भवति । अथ । 7

TS 6.3.2.2

वैसृज्जनानि । जुहोति । रक्षसाम् । अपहत्या इत्यप - हत्यै । त्वम् । सोम् । तनूकृद्भ्य इति
तनूकृत् - भ्यः । इति । आह । तनूकृदिति तनू - कृत् । हि । एषः । द्वेषोभ्य इति द्वेषः -
भ्यः । अन्यकृतेभ्य इत्यन्य - कृतेभ्यः । इति । आह । अन्यकृतानीत्यन्य - कृतानि । हि ।
रक्षांसि । उरु । यन्ता । असि । वरूथम् । इति । आह । उरु । नः । कृधि । इति
। वाव । एतत् । आह । जुषाणः । अमुः । आज्यस्य । वेतु । इति । आह । अमुम्
। एव । यजमानम् । कृत्वा । सुवर्गमिति सुवः - गम् । लोकम् । गमयति । रक्षसाम् ।
अनुपलाभायेत्यनुप - लाभाय । इति । सोमम् । ददते । 8

TS 6.3.2.3

इति । ग्राव्णः । इति । वायव्यानि । इति । द्रोणकलशमिति द्रोण - कलशम् । उदिति
। पत्नीम् । इति । नयन्ति । अन्विति । अनांसि । प्रेति । वर्तयन्ति । यावत् । एव ।
अस्य । अस्ति । तेन । सह । सुवर्गमिति सुवः - गम् । लोकम् । इति । नयवत्येति नय -
वत्या । ऋचा । आग्नीद्ध इत्याग्नि - इद्धे । जुहोति । सुवर्गस्येति सुवः - गस्य । लोकस्य ।
अभिनीत्या इत्यभि-नीत्यै । ग्राव्णः । वायव्यानि । द्रोणकलशमिति द्रोण-कलशम् । आग्नीद्ध
इत्याग्नि - इद्धे । उपेति । वासयति । वीति । हि । एनम् । तैः । गृह्णते । यत् । सह ।
उपवासयेदित्युप - वासयेत् । अपुवायेत । सौम्य । ऋचा । प्रेति । पादयति । स्वयां । 9

TS 6.3.2.4

एव । एनम् । देवतया । प्रेति । पादयति । अदित्याः । सदः । असि । अदित्याः । सदः ।
इति । सीदु । इति । आह । यथायजुरिति यथा-यजुः । एव । एतत् । यजमानः । वै । एतस्य
। पुरा । गोप्ता । भवति । एषः । वः । देव । सवितः । सोमः । इति । आह । सवितृप्रसूत

इति सवितृ-प्रसूतः । एव । एनम् । देवताभ्यः । सम् । प्रेति । यच्छति । एतत् । त्वम् । सोम । देवः । देवान् । उपेति । अगाः । इति । आह । देवः । हि । एषः । सन् । 10

TS 6.3.2.5

देवान् । उपैतीत्युप - एति । इदम् । अहम् । मनुष्यः । मनुष्यान् । इति । आह । मनुष्यः । हि । एषः । सन् । मनुष्यान् । उपैतीत्युप - एति । यत् । एतत् । यजुः । न । ब्रूयात् । अप्रजा इत्यप्र - जाः । अपशुः । यजमानः । स्यात् । सह । प्रजयेति प्र - जया । सह । रायः । पोषेण । इति । आह । प्रजयेति प्र - जया । एव । पशुभिरिति पशु-भिः । सह । इमम् । लोकम् । उपावर्तत इत्युप - आवर्तते । नमः । देवेभ्यः । इति । आह । नमस्कार इति नमः - कारः । हि । देवानाम् । स्वधेति स्व - धा । पितृभ्य इति पितृ - भ्यः । इति । आह । स्वधाकार इति स्वधा - कारः । हि । 11

TS 6.3.2.6

पितृणाम् । इदम् । अहम् । निरिति । वरुणस्य । पाशात् । इति । आह । वरुणपाशादिति वरुण - पाशात् । एव । निरिति । मुच्यते । अग्ने । व्रतपत इति व्रत - पते । आत्मनः । पूर्वा । तनूः । आदेयेत्या - देया । इति । आहुः । कः । हि । तत् । वेद । यत् । वसीयान् । स्वे । वशे । भूते । पुनः । वा । ददाति । न । वा । इति । ग्रावाणः । वै । सोमस्य । राज्ञः । मलिमुसेनेति मलिमु - सेना । यः । एवम् । विद्वान् । ग्रावणः । आग्नीद्ध इत्याग्नि - इद्धे । उपवासयतीत्युप - वासयति । न । एनम् । मलिमुसेनेति मलिमु - सेना । विन्दति () ॥ 12

(अथ-ददते - स्वया - सन्ध - स्वधाकारो हि - विन्दति) (A2)

TS 6.3.3.1

वैष्णव्या । ऋचा । हुत्वा । यूपम् । अच्छे । एति । वैष्णवः । वै । देवतया । यूपः

। स्वयाँ । ए॒व । ए॒न॒म् । दे॒वत॑या । अ॒च्छ । ए॒ति । अती॑ति । अ॒न्यान् । अ॒गाँम् । न ।
। अ॒न्यान् । उ॒पेति॑ । अ॒गा॒म् । इति॑ । आ॒ह । अती॑ति । हि । अ॒न्यान् । ए॒ति । न ।
। अ॒न्यान् । उ॒पैतीत्यु॑प-ए॒ति । अ॒र्वाक् । त्वा॒ । परैः॑ । अ॒विद॑म् । प॒रः । अ॒वरैः । इति॑
। आ॒ह । अ॒र्वाक् । हि । ए॒न॒म् । परैः॑ । वि॒न्दति॑ । प॒रः । अ॒वरैः । तम् । त्वा॒ । जु॒षे । 13

TS 6.3.3.2

वैष्ण॑वम् । दे॒वय॑ज्याया इति॑ दे॒व - य॒ज्यायै॑ । इति॑ । आ॒ह । दे॒वय॑ज्याया इति॑ दे॒व-य॒ज्यायै॑ ।
हि । ए॒न॒म् । जु॒षते॑ । दे॒वः । त्वा॒ । स॒विता॑ । म॒द्धा । अ॒न॒क्तु । इति॑ । आ॒ह । तेज॑सा ।
ए॒व । ए॒न॒म् । अ॒न॒क्ति । ओष॑धे । त्राय॑स्व । ए॒न॒म् । स्व॒धित॑ इति॑ स्व-धिते॑ । मा । ए॒न॒म्
। हि॒सीः । इति॑ । आ॒ह । व॒ज्रः । वै । स्व॒धितिरिति॑ स्व - धि॒तिः । शान्त्यै॑ । स्व॒धितेरिति॑
स्व - धि॒तेः । वृ॒क्षस्य॑ । बि॒भ्यतः॑ । प्र॒थ॒मेन॑ । श॒कले॑न । स॒ह । तेजः॑ । परे॑ति । प॒त॒ति
। यः । प्र॒थ॒मः । श॒कलः॑ । प॒रा॒प॒ते॒दिति॑ परा - प॒तेत् । तम् । अ॒पि । ए॒ति । ह॒रेत् ।
स॒तेज॑स॒मिति॑ स - तेज॑सम् । 14

TS 6.3.3.3

ए॒व । ए॒न॒म् । ए॒ति । ह॒रति॑ । इ॒मे । वै । लो॒काः । यू॒पात् । प्र॒य॒त इति॑ प्र - य॒तः ।
बि॒भ्य॒ति । दि॒वम् । अ॒ग्रेण॑ । मा । ले॒खीः । अ॒न्तरि॑क्षम् । म॒द्धये॑न । मा । हि॒सीः ।
इति॑ । आ॒ह । ए॒भ्यः । ए॒व । ए॒न॒म् । लो॒केभ्यः॑ । श॒म॒य॒ति । वन॑स्पते । श॒त॒व॒ल॒श॒ इति॑
श॒त - व॒ल॒शः । वी॒ति । रो॒ह । इति॑ । आ॒ब्र॒श्च॒न॒ इत्या॑ - ब्र॒श्च॒ने । जु॒होति॑ । तस्मा॑त् ।
आ॒ब्र॒श्च॒ना॒दित्या॑ - ब्र॒श्च॒नात् । वृ॒क्षाणा॑म् । भू॒याश्सः॑ । उ॒दिति॑ । ति॒ष्ठन्ति॑ । स॒हस्र॑व॒ल॒श॒ इति॑
स॒हस्र॑ - व॒ल॒शः । वी॒ति । व॒यम् । रु॒हेम् । इति॑ । आ॒ह । आ॒शिष॑मि॒त्या-शिष॑म् । ए॒व ।
ए॒ताम् । ए॒ति । शा॒स्ते । अ॒नक्ष॑सङ्गमि॒त्यनक्ष॑ - स॒ङ्गम् । 15

TS 6.3.3.4

वृश्चेत् । यत् । अक्षसङ्गमित्यक्ष - सङ्गम् । वृश्चेत् । अधर्षमित्यधः - र्षम् । यजमानस्य । प्रमायुकमिति प्र-मायुकम् । स्यात् । यम् । कामयेत । अप्रतिष्ठित इत्यप्रति - स्थितः । स्यात् । इति । आरोहमित्या - रोहम् । तस्मै । वृश्चेत् । एषः । वै । वनस्पतीनाम् । अप्रतिष्ठित इत्यप्रति - स्थितः । अप्रतिष्ठित इत्यप्रति - स्थितः । एव । भवति । यम् । कामयेत । अपशुः । स्यात् । इति । अपर्णम् । तस्मै । शुष्काग्रमिति शुष्क - अग्रम् । वृश्चेत् । एषः । वै । वनस्पतीनाम् । अपशव्यः । अपशुः । एव । भवति । यम् । कामयेत । पशुमानिति पशु - मान् । स्यात् । इति । बहुपर्णमिति बहु - पर्णम् । तस्मै । बहुशाखमिति बहु - शाखम् । वृश्चेत् । एषः । वै । 16

TS 6.3.3.5

वनस्पतीनाम् । पशव्यः । पशुमानिति पशु - मान् । एव । भवति । प्रतिष्ठितमिति प्रति - स्थितम् । वृश्चेत् । प्रतिष्ठाकामस्येति प्रतिष्ठा- कामस्य । एषः । वै । वनस्पतीनाम् । प्रतिष्ठित इति प्रति - स्थितः । यः । समे । भूम्यै । स्वात् । योनेः । रूढः । प्रतीतिः । एव । तिष्ठति । यः । प्रत्यङ् । उपनत इत्युप-नतः । तम् । वृश्चेत् । सः । हि । मेधम् । अभीति । उपनत इत्युप - नतः । पञ्चारत्निमिति पञ्च- अरत्निम् । तस्मै । वृश्चेत् । यम् । कामयेत । उपेति । एनम् । उत्तर इत्युत् - तरः । यज्ञः । नमेत् । इति । पञ्चाक्षरे-ति पञ्च-आक्षरा । पङ्क्तिः । पाङ्क्तः । यज्ञः । उपेति । एनम् । उत्तर इत्युत् - तरः । यज्ञः । 17

TS 6.3.3.6

नमति । षडरत्निमिति षट् - अरत्निम् । प्रतिष्ठाकामस्येति प्रतिष्ठा- कामस्य । षट् । वै । ऋतवः । ऋतुषु । एव । प्रतीतिः । तिष्ठति । सप्तारत्निमिति सप्त - अरत्निम् । पशुकामस्येति पशु - कामस्य । सप्तपदेति सप्त-पदा । शक्ररी । पशवः । शक्ररी । पशून् । एव । अवेति । रुन्धे । नवारत्निमिति नव - अरत्निम् । तेजस्कामस्येति तेजः - कामस्य । त्रिवृतेति त्रि - वृता । स्तोमेन । सम्मितमिति सं - मितम् । तेजः । त्रिवृदिति त्रि - वृत् । तेजस्वी

। ए॒व । भ॒व॒ति । ए॒का॒द॒शा॒र॒त्नि॒मि॒त्ये॒का॒द॒श॒-अ॒र॒त्नि॒म् । इ॒न्द्रि॒य॒का॒म॒स्ये॒ती॒न्द्रि॒य॒-का॒म॒स्य॒ । ए॒-
का॒द॒शा॒क्ष॒रे॒त्ये॒का॒द॒श॒ - अ॒क्ष॒रा॒ । त्रि॒ष्टुक् । इ॒न्द्रि॒य॒म् । त्रि॒ष्टुक् । इ॒न्द्रि॒या॒वी । ए॒व । भ॒व॒ति
। प॒ञ्च॒द॒शा॒र॒त्नि॒मि॒ति॒ प॒ञ्च॒द॒श॒ - अ॒र॒त्नि॒म् । भ्रातृ॑व्यव॒त् इति॑ भ्रातृ॑व्य - व॒त्तः । प॒ञ्च॒द॒श॒ इति॑
प॒ञ्च॒ - द॒शः । व॒ज्रः । भ्रातृ॑व्याभि॒भू॒त्या॒ इति॑ भ्रातृ॑व्य - अ॒भि॒भू॒त्यै । स॒प्त॒द॒शा॒र॒त्नि॒मि॒ति॒ स॒प्त॒द॒श॒
- अ॒र॒त्नि॒म् । प्र॒जा॒का॒म॒स्ये॒ति॒ प्र॒जा॒ - का॒म॒स्य॒ । स॒प्त॒द॒श॒ इति॑ स॒प्त॒ - द॒शः । प्र॒जा॒प॒ति॒रिति॑
प्र॒जा॒-प॒तिः । प्र॒जा॒प॒ते॒रिति॑ प्र॒जा॒ - प॒तेः । आ॒स्यै॑ () । ए॒क॒वि॒ं॒श॒त्य॒र॒त्नि॒मि॒त्ये॒क॒वि॒ं॒श॒ति॒ -
अ॒र॒त्नि॒म् । प्र॒ति॒ष्ठा॒का॒म॒स्ये॒ति॒ प्र॒ति॒ष्ठा॒ - का॒म॒स्य॒ । ए॒क॒वि॒ं॒श॒ इत्ये॒क॒ - वि॒ं॒शः । स्तो॒मा॒ना॒म्
। प्र॒ति॒ष्ठे॒ति॒ प्र॒ति॒ - स्था॒ । प्र॒ति॒ष्ठि॒त्या॒ इति॑ प्र॒ति॒ - स्थि॒त्यै । अ॒ष्टा॒श्रि॒रि॒त्य॒ष्टा॒ - अ॒श्रिः । भ॒व॒ति
। अ॒ष्टा॒क्ष॒रे॒त्य॒ष्टा॒ - अ॒क्ष॒रा॒ । गा॒य॒त्री । तेजः॑ । गा॒य॒त्री । गा॒य॒त्री । य॒ज्ञ॒मु॒ख॒मिति॑ य॒ज्ञ॒ - मु॒-
ख॒म् । तेज॑सा । ए॒व । गा॒य॒त्रि॒या॒ । य॒ज्ञ॒मु॒खे॒नेति॑ य॒ज्ञ॒ - मु॒खेन॑ । संमि॑त् इति॑ सं - मि॒त्तः ॥ 18

(जुषे - सतेजस - मनक्षसङ्गं - बहुशाखं वृश्चेदेष वै - यज्ञ उपैनुमुत्तरो यज्ञ - आस्या - ए-
कान्नविंशतिश्च) (A3)

TS 6.3.4.1

पृ॒थि॒व्यै । त्वा॒ । अ॒न्त॒रि॒क्षाय॑ । त्वा॒ । दि॒वे । त्वा॒ । इति॑ । आ॒ह॒ । ए॒भ्यः । ए॒व । ए॒न॒म्
। लो॒के॒भ्यः । प्रेति॑ । उ॒क्ष॒ति॒ । परा॑ञ्च॒म् । प्रेति॑ । उ॒क्ष॒ति॒ । परा॑ङ् । इ॒व । हि । सु॒व॒र्ग
इति॑ सु॒वः-गः । लो॒कः । कू॒र॒म् । इ॒व । वै । ए॒तत् । क॒रो॒ति॒ । यत् । ख॒न॑ति । अ॒पः ।
अ॒वेति॑ । न॒य॒ति॒ । शा॒न्त्यै॑ । य॒वं॒म॒ती॒रिति॑ य॒वं॒म॒तीः । अ॒वेति॑ । न॒य॒ति॒ । ऊ॒र्क् । वै । य॒वंः
। य॒ज॑मानेन । यू॒पः । संमि॑त् इति॑ सं - मि॒त्तः । या॒वा॒न् । ए॒व । य॒ज॑मानः । ता॒वं॒ती॒म् ।
ए॒व । अ॒स्मि॒न् । ऊ॒र्ज॑म् । दु॒धा॒ति॒ । 19

TS 6.3.4.2

पि॒तृ॒णाम् । स॒द॑नम् । अ॒सि॒ । इति॑ । ब॒रु॒हिः । अ॒वेति॑ । स्तृ॒णा॒ति॒ । पि॒तृ॒दे॒व॒त्य॑मिति॑ पि॒तृ॒ -

देवत्यम् । हि । एतत् । यत् । निखातमिति नि - खातम् । यत् । बरुहिः । अनवस्तीर्येत्यनव
- स्तीर्य । मिनुयात् । पितृदेवत्यं इति पितृ-देवत्यः । निखात इति नि-खातः । स्यात् । बरुहिः
। अवस्तीर्येत्येव - स्तीर्य । मिनोति । अस्याम् । एव । एनम् । मिनोति । यूपशकलमिति
यूप - शकलम् । अवेति । अस्यति । सतेजसमिति स - तेजसम् । एव । एनम् । मिनोति ।
देवः । त्वा । सविता । मद्धा । अनक्तु । इति । आह । तेजसा । एव । एनम् । अनक्ति
। सुपिप्पलाभ्य इति सु-पिप्पलाभ्यः । त्वा । ओषधीभ्य इत्योषधि - भ्यः । इति । चषालम्
। प्रतीति । 20

TS 6.3.4.3

मुञ्चति । तस्मात् । शीरुषतः । ओषधयः । फलम् । गृह्णन्ति । अनक्ति । तेजः । वै
। आज्यम् । यजमानेन । अग्निष्टेत्याग्नि-स्था । अग्निः । संमितेति सं - मिता । यत् ।
अग्निष्ठामित्याग्नि-स्थाम् । अग्निम् । अनक्ति । यजमानम् । एव । तेजसा । अनक्ति ।
आन्तमित्या - अन्तम् । अनक्ति । आन्तमित्या - अन्तम् । एव । यजमानम् । तेजसा ।
अनक्ति । सर्वतः । परीति । मृशति । अपरिवर्गमित्यपरि - वर्गम् । एव । अस्मिन् । तेजः
। दुधाति । उदिति । दिवम् । स्तभान् । एति । अन्तरिक्षम् । पृण । इति । आह । एषाम्
। लोकानाम् । विधृत्या इति वि - धृत्यै । वैष्णव्या । ऋचा । 21

TS 6.3.4.4

कल्पयति । वैष्णवः । वै । देवतया । यूपः । स्वया । एव । एनम् । देवतया । कल्पयति
। द्वाभ्याम् । कल्पयति । द्विपादिति द्वि - पात् । यजमानः । प्रतिष्ठित्या इति प्रति - स्थित्यै
। यम् । कामयेत । तेजसा । एनम् । देवताभिः । इन्द्रियेण । वीति । अर्द्धयेयम् । इति
। अग्निष्ठामित्याग्नि - स्थाम् । तस्य । अग्निम् । आहवनीयादित्या-हवनीयात् । इत्थम् । वा
। इत्थम् । वा । अतीति । नावयेत् । तेजसा । एव । एनम् । देवताभिः । इन्द्रियेण ।
वीति । अर्द्धयति । यम् । कामयेत । तेजसा । एनम् । देवताभिः । इन्द्रियेण । समिति

। अ॒र्धये॒यम् । इति॑ । 22

TS 6.3.4.5

अ॒ग्नि॒ष्ठा॒मि॒त्य॒ग्नि॑ - स्था॒म् । तस्य॑ । अ॒ग्नि॑म् । आ॒ह॒व॒नी॒ये॒ने॒त्या॑ - ह॒व॒नी॒ये॒न॑ । स॒मि॒ति॑ । मि॒नु॒या॒त् । तेज॑सा । ए॒व । ए॒न॒म् । दे॒वता॑भिः । इ॒न्द्रि॒येण॑ । स॒मि॒ति॑ । अ॒र्धये॒यति॑ । ब्र॒ह्म॒व॒नि॒मि॒ति॑ ब्र॒ह्म - व॒नि॑म् । त्वा॒ । क्ष॒त्र॒व॒नि॒मि॒ति॑ क्ष॒त्र॒व॒नि॑म् । इति॑ । आ॒ह॒ । य॒था॒य॒जु॒रि॒ति॑ य॒था॒य॒जुः । ए॒व । ए॒तत् । प॒री॒ति॑ । व्य॒य॒ति॑ । ऊ॒र्क॑ । वै । र॒श्ना॑ । यज॑मानेन । यू॒पः । संमि॑त॒ इति॑ सं॒मि॒तः । यज॑मानम् । ए॒व । ऊ॒र्जा॑ । स॒मि॒ति॑ । अ॒र्धये॒यति॑ । ना॒भि॒दु॒घ्न इति॑ नाभि - दु॒घ्ने । प॒री॒ति॑ । व्य॒य॒ति॑ । ना॒भि॒दु॒घ्न इति॑ नाभि - दु॒घ्ने । ए॒व । अ॒स्मै॑ । ऊ॒र्ज॑म् । दु॒धा॒ति॑ । त॒स्मा॑त् । ना॒भि॒दु॒घ्न इति॑ नाभि - दु॒घ्ने । ऊ॒र्जा॑ । भु॒ञ्ज॒ते॒ । यम् । का॒मये॑त । ऊ॒र्जा॑ । ए॒न॒म् । 23

TS 6.3.4.6

वी॒ति॑ । अ॒र्धये॒यम् । इति॑ । ऊ॒र्ध्वा॒म् । वा॒ । तस्य॑ । अ॒वा॒ची॒म् । वा॒ । अ॒वे॒ति॑ । ऊ॒हे॒त् । ऊ॒र्जा॑ । ए॒व । ए॒न॒म् । वी॒ति॑ । अ॒र्धये॒यति॑ । य॒दि॑ । का॒मये॑त । वर॑षु॒कः । प॒र्जन्यः॑ । स्या॒त् । इति॑ । अ॒वा॒ची॒म् । अ॒वे॒ति॑ । ऊ॒हे॒त् । वृ॒ष्टि॑म् । ए॒व । नी॒ति॑ । य॒च्छ॒ति॑ । य॒दि॑ । का॒मये॑त । अ॒वर॑षु॒कः । स्या॒त् । इति॑ । ऊ॒र्ध्वा॒म् । उ॒दि॒ति॑ । ऊ॒हे॒त् । वृ॒ष्टि॑म् । ए॒व । उ॒दि॒ति॑ । य॒च्छ॒ति॑ । पि॒तृ॒णाम् । नि॒खा॒त॒मि॒ति॑ नि - खा॒त॒म् । म॒नु॒ष्या॑णाम् । ऊ॒र्ध्व॑म् । नि॒खा॒त॒मि॒ति॑ नि - खा॒त॒म् । ए॒ति॑ । र॒श्ना॒याः॑ । ओष॑धी॒नाम् । र॒श्ना॑ । वि॒श्वे॑षां । 24

TS 6.3.4.7

दे॒वाना॑म् । ऊ॒र्ध्व॑म् । र॒श्ना॒याः॑ । ए॒ति॑ । च॒षाला॑त् । इन्द्र॑स्य । च॒षाला॑म् । सा॒द्ध्या॒ना॑म् । अ॒ति॒रि॒क्त॒मि॒त्य॒ति॑ - रि॒क्त॒म् । सः । वै । ए॒षः । स॒र्व॒दे॒व॒त्य॑ इति॑ स॒र्व॒दे॒व॒त्यः॑ । यत् । यू॒पः । यत् । यू॒प॑म् । मि॒नो॒ति॑ । सर्वाः॑ । ए॒व । दे॒वताः॑ । प्री॒णा॒ति॑ । यु॒ज्ञेन॑ । वै । दे॒वाः । सु॒व॒र्ग॒मि॒ति॑ सु॒वः-ग॑म् । लो॒क॒म् । आ॒य॒न् । ते । अ॒म॒न्य॒न्त॑ । म॒नु॒ष्याः॑ । नः॑ ।

अ॒न्वाभ॑विष्य॒न्तीत्य॑नु॒-आभ॑विष्यन्ति । इति॑ । ते । यू॒पेन॑ । यो॒पयि॑त्वा । सु॒वर्ग॑मिति॑ सुवः-गम् ।
। लो॒कम् । आ॒यु॒न् । तम् । ऋष॑यः । यू॒पेन॑ । ए॒व । अ॒नु । प्रेति॑ । अ॒जा॒नु॒न् । तत् ।
यू॒पस्य॑ । यू॒प॒त्वमि॑ति॑ यू॒प- त्वम् । 25

TS 6.3.4.8

यत् । यू॒पम् । मि॒नोति॑ । सु॒वर्ग॑स्येति॑ सुवः - गस्य॑ । लो॒कस्य॑ । प्र॒ज्ञा॑त्या इति॑ प्र - ज्ञा॒त्यै
। पु॒रस्ता॑त् । मि॒नोति॑ । पु॒रस्ता॑त् । हि । य॒ज्ञस्य॑ । प्र॒ज्ञाय॑त इति॑ प्र - ज्ञा॒यते॑ । अ॒प्र-
ज्ञा॑तमित्य॒प्र - ज्ञा॑तम् । हि । तत् । यत् । अति॑पन्न इत्यति॑ - प॒न्ने । आ॒हुः । इ॒दम् ।
का॒र्यम् । आ॒सीत् । इति॑ । सा॒द्भ्याः । वै । दे॒वाः । य॒ज्ञम् । अती॑ति॑ । अ॒म॒न्यन्त॑ ।
ता॒न् । य॒ज्ञः । न । अ॒स्पृश॑त् । ता॒न् । यत् । य॒ज्ञस्य॑ । अति॑रिक्तमित्यति॑ - रि॒क्तम् ।
आ॒सीत् । तत् । अ॒स्पृश॑त् । अति॑रिक्तमित्यति॑ - रि॒क्तम् । वै । ए॒तत् । य॒ज्ञस्य॑ । यत्
। अ॒ग्नौ । अ॒ग्निम् । म॒थित्वा॑ । प्र॒हर॑तीति॑ प्र - हर॑ति । अति॑रिक्तमित्यति॑ - रि॒क्तम् । ए॒तत् । 26

TS 6.3.4.9

यू॒पस्य॑ । यत् । ऊ॒र्ध्वम् । च॒षाला॑त् । ते॒षाम् । तत् । भा॒ग॒धेय॑मिति॑ भा॒ग - धेय॑म् ।
ता॒न् । ए॒व । तेन॑ । प्री॒णाति॑ । दे॒वाः । वै । स॒स्थित॑ इति॑ सं-स्थि॒ते । सोम॑ । प्रेति॑
। सु॒चः । अ॒हर॑न् । प्रेति॑ । यू॒पम् । ते । अ॒म॒न्यन्त॑ । य॒ज्ञ॒वेश॑समिति॑ य॒ज्ञ - वे॑शसम् ।
वै । इ॒दम् । कु॒र्मः । इति॑ । ते । प्र॒स्तर॑मिति॑ प्र - स्त॒रम् । सु॒चाम् । नि॒ष्क्रय॑णमिति॑
निः - क्रय॑णम् । अ॒प॒श्यन् । स्वर॑म् । यू॒पस्य॑ । स॒स्थित॑ इति॑ सं - स्थि॒ते । सोम॑ । प्रे-
ति॑ । प्र॒स्तर॑मिति॑ प्र-स्त॒रम् । हर॑ति । जु॒होति॑ । स्वर॑म् । अ॒यं॒श्चे॒शसा॑येत्य॒यं॒श्च-वे॑शसा॒य ॥ 27

(दुधा॒ति - प्र॒त्यृ - चा - सम॑र्द्धयेय॒मित्यू - जै॒नं - वि॒श्वे॑षां - यू॒प॒त्व - मति॑रिक्तमे॒तद् - द्विच॑-
त्वारि॑शच्च) (A4)

TS 6.3.5.1

सा॒द्ध्याः । वै । दे॒वाः । अ॒स्मिन् । लो॒के । आ॒सन् । न । अ॒न्यत् । किम् । च॒न ।
मि॒षत् । ते । अ॒ग्निम् । ए॒व । अ॒ग्नये॑ । मे॒धाय॑ । ए॒ति । अ॒ल॒भ॒न्त । न । हि । अ॒न्यत् ।
। आ॒ल॒भ्ये॑त्या॒-ल॒भ्यम् । अ॒वि॒न्दन् । ततः॑ । वै । इ॒माः । प्र॒जा इति॑ प्र - जाः । प्रेति॑
। अ॒जा॒यन्त॑ । यत् । अ॒ग्नौ । अ॒ग्निम् । म॒थित्वा॑ । प्र॒हर॒तीति॑ प्र - हर॑ति । प्र॒जाना॑मिति॑
प्र - जाना॑म् । प्र॒जन॑नायेति॑ प्र-जन॑नाय । रु॒द्रः । वै । ए॒षः । यत् । अ॒ग्निः । यज॑मानः
। प॒शुः । यत् । प॒शुम् । आ॒ल॒भ्ये॑त्या॒-ल॒भ्यम् । अ॒ग्निम् । म॒न्थेत् । रु॒द्राय॑ । यज॑मानम् । 28

TS 6.3.5.2

अपी॑ति । दु॒द्ध्यात् । प्र॒मायु॑क इति॑ प्र-मायु॑कः । स्यात् । अथो॑ इति॑ । खलु॑ । आ॒हुः ।
अ॒ग्निः । सर्वाः॑ । दे॒वताः॑ । ह॒विः । ए॒तत् । यत् । प॒शुः । इति॑ । यत् । प॒शुम् ।
आ॒ल॒भ्ये॑त्या॒-ल॒भ्यम् । अ॒ग्निम् । म॒न्थति॑ । ह॒व्याय॑ । ए॒व । आ॒सन्ना॑येत्या॒-स॒न्नाय॑ । सर्वाः॑
। दे॒वताः॑ । ज॒न॒यति॑ । उ॒पा॒कृत्ये॑त्यु॒प - आ॒कृत्य॑ । ए॒व । म॒न्थ्यः । तत् । न । इ॒व ।
आ॒ल॒ब्ध॑मित्या॒-ल॒ब्धम् । न । इ॒व । आ॒ल॒ब्ध॑मित्यना॑-ल॒ब्धम् । अ॒ग्नेः । ज॒नि॒त्रम् । अ॒सि ।
इति॑ । आ॒ह । अ॒ग्नेः । हि । ए॒तत् । ज॒नि॒त्रम् । वृ॒षणौ । स्थः॑ । इति॑ । आ॒ह । वृ॒षणौ । 29

TS 6.3.5.3

हि । ए॒तौ । उ॒र्वशी॑ । अ॒सि । आ॒युः । अ॒सि । इति॑ । आ॒ह । मि॒थुन॑त्वायेति॑ मिथुन॑ -
त्वाय॑ । घृ॒तेन॑ । अ॒क्ते इति॑ । वृ॒षणम् । दु॒धा॒थाम् । इति॑ । आ॒ह । वृ॒षणम् । हि । ए॒ते
इति॑ । द॒धा॒ते इति॑ । ये इति॑ । अ॒ग्निम् । गा॒य॒त्रम् । छ॒न्दः । अनु॑ । प्रेति॑ । जा॒य॒स्व ।
इति॑ । आ॒ह । छ॒न्दो॑भिरिति॑ छ॒न्दः - भिः॑ । ए॒व । ए॒नम् । प्रेति॑ । ज॒न॒यति॑ । अ॒ग्नये॑ ।
म॒थ्यमा॑नाय । अ॒न्विति॑ । ब्रू॒हि । इति॑ । आ॒ह । सा॒वि॒त्रीम् । ऋ॒चम् । अ॒न्विति॑ । आ॒ह
। स॒वि॒तृप्र॑सूत इति॑ स॒वि॒तृ-प्र॑सूतः । ए॒व । ए॒नम् । म॒न्थति॑ । जा॒ताय॑ । अ॒न्विति॑ । ब्रू॒हि । 30

TS 6.3.5.4

प्रह्रियमाणायेति प्र - ह्रियमाणाय । अन्विति । ब्रूहि । इति । आह । काण्डेकाण्ड इति काण्डे
 - काण्डे । एव । एनम् । क्रियमाणे । समिति । अर्द्धयति । गायत्रीः । सर्वाः । अन्विति
 । आह । गायत्रछन्दा इति गायत्र-छन्दाः । वै । अग्निः । स्वेन । एव । एनम् । छन्दसा
 । समिति । अर्द्धयति । अग्निः । पुरा । भवति । अग्निम् । मथित्वा । प्रेति । हरति । तौ
 । सभवंन्ताविति सं - भवंन्तौ । यजमानम् । अभि । समिति । भवतुः । भवतम् । नः ।
 समनसाविति स - मनसौ । इति । आह । शान्त्यै । प्रहृत्येति प्र-हृत्य । जुहोति । जाताय ।
 एव । अस्मै । अन्नम् । अपीति () । दुधाति । आज्येन । जुहोति । एतत् । वै । अग्नेः
 । प्रियम् । धाम । यत् । आज्यम् । प्रियेण । एव । एनम् । धाम्ना । समिति । अर्द्धयति
 । अथो इति । तेजसा ॥ 31

(यजमान-माह वृषणौ-जातायानु ब्रूह्या-प्य -ष्टादश च) (A5)

TS 6.3.6.1

इषे । त्वा । इति । ब्रूहिः । एति । दुत्ते । इच्छते । इव । हि । एषः । यः । यजते ।
 उपवीरित्युप - वीः । असि । इति । आह । उपेति । हि । एनान् । आकरोतीत्यां - करोति ।
 उपो इति । देवान् । दैवीः । विशः । प्रेति । अगुः । इति । आह । दैवीः । हि । एताः ।
 विशः । सुतीः । देवान् । उपयन्तीत्युप - यन्ति । वहीः । उशिजः । इति । आह । ऋत्विजः
 । वै । वह्नयः । उशिजः । तस्मात् । एवम् । आह । बृहस्पते । धारय । वसूनि । इति । 32

TS 6.3.6.2

आह । ब्रह्म । वै । देवानाम् । बृहस्पतिः । ब्रह्मणा । एव । अस्मै । पशून् । अवेति । रुन्धे
 । हव्या । ते । स्वदन्ताम् । इति । आह । स्वदयति । एव । एनान् । देव । त्वष्टः । वसु
 । एण्व । इति । आह । त्वष्टा । वै । पशूनाम् । मिथुनानाम् । रूपकृदिति रूप - कृत् ।
 रूपम् । एव । पशुषु । दुधाति । रेवतीः । रमद्धम् । इति । आह । पशवः । वै । रेवतीः ।

प॒शून् । ए॒व । अ॒स्मै । र॒म॒य॒ति । दे॒वस्य॑ । त्वा । स॒वि॒तुः । प॒स॒व इति॑ प्र - सु॒वे । इति॑ । 33

TS 6.3.6.3

र॒श॒नाम् । एति॑ । दु॒त्ते । प्र॒सू॒त्या इति॑ प्र - सू॒त्यै । अ॒श्विनोः॑ । बा॒हु॒भ्या॒मिति॑ बा॒हु॒भ्याम् । इति॑ ।
 । आ॒ह । अ॒श्विनौ॑ । हि । दे॒वाना॑म् । अ॒द्भ्य॑ इति॑ । आ॒स्ताम् । पू॒ष्णः । ह॒स्ता॑भ्याम् । इति॑ ।
 । आ॒ह । य॒त्यै । ऋ॒तस्य॑ । त्वा । दे॒व॒ह॒वि॒रिति॑ दे॒व - ह॒विः । पा॒शेन॑ । एति॑ । र॒भे । इति॑ ।
 आ॒ह । स॒त्यम् । वै । ऋ॒तम् । स॒त्येन॑ । ए॒व । ए॒नम् । ऋ॒तेन॑ । एति॑ । र॒भ॒ते । अ॒क्ष॒ण॒या ।
 प॒रीति॑ । ह॒रति॑ । व॒द्ध्य॑म् । हि । प्र॒त्यञ्च॑म् । प्र॒तिमु॒ञ्च॒न्तीति॑ प्र॒ति - मु॒ञ्च॒न्ति । व्या॒वृ॒त्त्या इति॑ वि
 - आ॒वृ॒त्त्यै । ध॒र॒ष । मा॒नु॒षान् । इति॑ । नी॒ति । यु॒न॒क्ति । धृ॒त्यै । अ॒द्भ्य इत्य॑त् - भ्यः । 34

TS 6.3.6.4

त्वा । ओष॑धीभ्य इत्योष॑धि - भ्यः । प्रेति॑ । उ॒क्षामि॑ । इति॑ । आ॒ह । अ॒द्भ्य इत्य॑त् - भ्यः
 । हि । ए॒षः । ओष॑धीभ्य इत्योष॑धि - भ्यः । सु॒भ॒व॒तीति॑ सं - भ॒व॒ति । यत् । प॒शुः । अ॒पाम्
 । पे॒रुः । अ॒सि । इति॑ । आ॒ह । ए॒षः । हि । अ॒पाम् । पा॒ता । यः । मे॒धा॒य । आ॒र॒भ्य॒त्
 इत्या॑-र॒भ्य॒ते । स्वा॒त्तम् । चि॒त् । स॒दे॒व॒मिति॑ स - दे॒वम् । ह॒व्यम् । आपः॑ । दे॒वीः । स्व॒द॒त्
 । ए॒नम् । इति॑ । आ॒ह । स्व॒द॒य॒ति । ए॒व । ए॒नम् । उ॒परि॑ष्ठात् । प्रेति॑ । उ॒क्षति॑ । उ॒परि॑ष्ठात्
 । ए॒व । ए॒नम् । मे॒द्ध्य॑म् । क॒रोति॑ । पा॒य॒यति॑ । अ॒न्त॒र॒तः । ए॒व । ए॒नम् () । मे॒द्ध्य॑म्
 । क॒रोति॑ । अ॒ध॒स्ता॑त् । उ॒पेति॑ । उ॒क्षति॑ । स॒र्व॒तः । ए॒व । ए॒नम् । मे॒द्ध्य॑म् । क॒रोति॑ ॥ 35

(वसू॑नीति-प्रस॒व इत्य॑-द्भ्यो-ऽन्त॒र॒त ए॒वैनं॑ - दशं च) (A6)

TS 6.3.7.1

अ॒ग्नि॒ना । वै । हो॒त्रा । दे॒वाः । अ॒सु॒रान् । अ॒भी॒ति । अ॒भ॒व॒न् । अ॒ग्न्यै॑ । स॒मि॒द्ध्य॒मा॒ना॒येति॑
 सं - इ॒द्ध्य॒मा॒ना॒य । अ॒न्वि॒ति । ब्रू॒हि । इति॑ । आ॒ह । भ्रातृ॑व्याभिभूत्या इति॑ भ्रातृ॑व्य-अ॒भि॒भू॒त्यै

। सप्तदशेति सप्त - दश । सामिधेनीरिति सां - इधेनीः । अन्विति । आह । सप्तदश इति सप्त
- दशः । प्रजापतिरिति प्रजा - पतिः । प्रजापतेरिति प्रजा - पतेः । आस्यै । सप्तदशेति सप्त
- दश । अन्विति । आह । द्वादश । मासाः । पञ्च । ऋतवः । सः । सँवथ्सुर इति सं
- वथ्सुरः । सँवथ्सुरमिति सं - वथ्सुरम् । प्रजा इति प्र - जाः । अनु । प्रेति । जायन्ते ।
प्रजानामिति प्र-जानाम् । प्रजननायेति प्र-जननाय । देवाः । वै । सामिधेनीरिति सां-इधेनीः ।
अनूच्येत्यनु - उच्ये । यज्ञम् । न । अन्विति । अपश्यन् । सः । प्रजापतिरिति प्रजा-पतिः
। तूष्णीम् । आघारमित्यां-घारम् । 36

TS 6.3.7.2

एति । अघारयत् । ततः । वै । देवाः । यज्ञम् । अन्विति । अपश्यन् । यत् । तूष्णीम् ।
आघारमित्यां - घारम् । आघारयतीत्यां - घारयति । यज्ञस्य । अनुख्यात्या इत्यनु - ख्यात्यै ।
असुरेषु । वै । यज्ञः । आसीत् । तम् । देवाः । तूष्णीं होमेनेति तूष्णीम्-होमेन । अवृञ्जत
। यत् । तूष्णीम् । आघारमित्यां - घारम् । आघारयतीत्यां - घारयति । भ्रातृव्यस्य । एव
। तत् । यज्ञम् । वृद्धे । परिधीनिति परि - धीन् । समिति । माष्टि । पुनाति । एव ।
एनान् । त्रिस्त्रिरिति त्रिः - त्रिः । समिति । माष्टि । त्र्यावृदिति त्रि - आवृत् । हि । यज्ञः
। अथो इति । रक्षंसाम् । अपहत्या इत्यप - हृत्यै । द्वादश । समिति । पद्यन्ते । द्वादश । 37

TS 6.3.7.3

मासाः । सँवथ्सुर इति सं-वथ्सुरः । सँवथ्सुरमिति सं-वथ्सुरम् । एव । प्रीणाति । अथो इति
। सँवथ्सुरमिति सं - वथ्सुरम् । एव । अस्मै । उपेति । दुधाति । सुवर्गस्येति सुवः - गस्य
। लोकस्य । समष्ट्या इति सं - अष्ट्यै । शिरः । वै । एतत् । यज्ञस्य । यत् । आघार इत्यां
- घारः । अग्निः । सर्वाः । देवताः । यत् । आघारमित्यां-घारम् । आघारयतीत्यां-घारयति
। शीरूषतः । एव । यज्ञस्य । यजमानः । सर्वाः । देवताः । अवेति । रुन्धे । शिरः । वै
। एतत् । यज्ञस्य । यत् । आघार इत्यां - घारः । आत्मा । पशुः । आघारमित्यां - घारम्

। आघार्येत्या॑ - घार्य॑ । प॒शुम् । समि॑तिं । अ॒न॒क्ति॑ । आ॒त्मन् । ए॒व । य॒ज्ञस्य॑ । 38

TS 6.3.7.4

शि॒रः । प्र॒तीति॑ । दु॒धाति॑ । समि॑तिं । ते । प्रा॒ण इति॑ प्र - अ॒नः । वा॒युना॑ । ग॒च्छता॑म् ।
। इति॑ । आ॒ह । वा॒युदे॒वत्य॑ इति॑ वा॒यु-दे॒वत्यः॑ । वै । प्रा॒ण इति॑ प्र - अ॒नः । वा॒यौ । ए॒व ।
। अ॒स्य । प्रा॒णमि॑तिं प्र - अ॒नम् । जु॒होति॑ । समि॑तिं । यज॑त्रैः । अ॒ङ्गानि॑ । समि॑तिं ।
य॒ज्ञप॑तिरिति॑ य॒ज्ञ - प॒तिः । आ॒शिषे॑त्या॑ - शि॒षा॑ । इति॑ । आ॒ह । य॒ज्ञप॑तिमि॑तिं य॒ज्ञ - प॒तिम् ।
। ए॒व । अ॒स्य । आ॒शिष॑मित्या॑-शि॒षम् । ग॒मय॑ति । वि॒श्वरू॑प इति॑ वि॒श्व - रू॒पः । वै ।
त्वा॒ष्ट्रः । उ॒परि॑ष्ठात् । प॒शुम् । अ॒भीति॑ । अ॒वमी॑त् । तस्मा॑त् । उ॒परि॑ष्ठात् । प॒शोः । न ।
अवे॑तिं । द्य॒न्ति । यत् । उ॒परि॑ष्ठात् । प॒शुम् । स॒म॒न॒क्तीति॑ सं - अ॒न॒क्ति॑ । मे॒द्वय॑म् । ए॒व । 39

TS 6.3.7.5

ए॒नम् । क॒रोति॑ । ऋ॒त्विजः॑ । वृ॒णीते॑ । छ॒न्दा॑ंसि । ए॒व । वृ॒णीते॑ । स॒प्त । वृ॒णीते॑ ।
स॒प्त । ग्रा॒म्याः । प॒शवः॑ । स॒प्त । आ॒र॒ण्याः । स॒प्त । छ॒न्दा॑ंसि । उ॒भय॑स्य । अ॒वरु॑द्ध्या
इत्य॑व - रु॒द्ध्यै । ए॒का॒द॒श । प्र॒या॒जानि॑तिं प्र - या॒जान् । य॒जति॑ । द॒श । वै । प॒शोः ।
प्रा॒णा इति॑ प्र-अ॒नाः । आ॒त्मा । ए॒का॒द॒शः । या॒वान् । ए॒व । प॒शुः । तम् । प्रे॑तिं । य॒जति॑
। व॒पाम् । ए॒कः । प॒रीति॑ । श॒ये । आ॒त्मा । ए॒व । आ॒त्मान॑म् । प॒रीति॑ । श॒ये ।
व॒ज्रः । वै । स्व॒धि॑तिरिति॑ स्व - धि॒तिः । व॒ज्रः । यूप॑श॒क॒ल इति॑ यूप - श॒क॒लः । घृ॒तम् ।
। ख॒लु । वै () । दे॒वाः । व॒ज्रम् । कृ॒त्वा । सोम॑म् । अ॒घ्नन् । घृ॒तेन॑ । अ॒क्तौ । प॒-
शुम् । त्रा॒ये॒थाम् । इति॑ । आ॒ह । व॒ज्रेण॑ । ए॒व । ए॒नम् । व॒शौ । कृ॒त्वा । ए॒ति । ल॒भ॒ते ॥ 40

(आ॒घा॒रं - प॑द्यन्ते द्वा॒द॒शा - ऽऽ॒त्म॒न्ने॒व य॒ज्ञस्य॑ - मे॒ध्यमे॒व - ख॒लु वा - अ॒ष्टा॒द॒श च) (A7)

TS 6.3.8.1

पर्यग्रीति परिं - अग्नि । करोति । सर्वहुतमिति सर्व-हुतम् । एव । एनम् । करोति । अस्कन्दाय । अस्कन्नम् । हि । तत् । यत् । हुतस्य । स्कन्दति । त्रिः । पर्यग्रीति परिं - अग्नि । करोति । त्र्यावृदिति त्रि - आवृत् । हि । यज्ञः । अथो इति । रक्षसाम् । अपहत्या इत्यप - हृत्यै । ब्रह्मवादिन इति ब्रह्म-वादिनः । वदन्ति । अन्वारभ्य इत्यनु - आरभ्यः । पशू(3): । न । अन्वारभ्या(3) इत्यनु - आरभ्या(3): । इति । मृत्यवै । वै । एषः । नीयते । यत् । पशुः । तम् । यत् । अन्वारभेतेत्यनु-आरभेत । प्रमायुक इति प्र-मायुकः । यजमानः । स्यात् । अथो इति । खलु । आहुः । सुवर्गायेति सुवः - गायं । वै । एषः । लोकायं । नीयते । यत् । 41

TS 6.3.8.2

पशुः । इति । यत् । न । अन्वारभेतेत्यनु - आरभेत । सुवर्गादिति सुवः - गात् । लोकात् । यजमानः । हीयेत् । वपाश्रपणीभ्यामिति वपा - श्रपणीभ्याम् । अन्वारभत् इत्यनु - आरभेत । तत् । न । इव । अन्वारब्धमित्यनु-आरब्धम् । न । इव । अनन्वारब्धमित्यननु-आरब्धम् । उप । प्रेति । इष्य । होतुः । हव्या । देवेभ्यः । इति । आह । इषितम् । हि । कर्म । क्रियते । रेवतीः । यज्ञपतिमिति यज्ञ - पतिम् । प्रियधेति प्रिय - धा । एति । विशत् । इति । आह । यथायजुरिति यथा - यजुः । एव । एतत् । अग्निना । पुरस्तात् । एति । रक्षसाम् । अपहत्या इत्यप - हृत्यै । पृथिव्याः । सपृच इति सं - पृचः । पाहि । इति । बरुहिः । 42

TS 6.3.8.3

उपेति । अस्यति । अस्कन्दाय । अस्कन्नम् । हि । तत् । यत् । बरुहिषि । स्कन्दति । अथो इति । बरुहिषदमिति बरुहि - सदम् । एव । एनम् । करोति । पराङ् । एति । वर्तते । अद्भ्युः । पशोः । सज्जप्यमानादिति सं - ज्जप्यमानात् । पशुभ्य इति पशु - भ्यः । एव । तत् । नीति । हुते । आत्मनः । अनोव्रस्कायेत्यनो-व्रस्काय । गच्छति । श्रियम् । प्रेति । पशून् । आप्नोति । यः । एवम् । वेद । पश्चाल्लोकेति पश्चात् - लोका । वै । एषा । प्राची । उदानीयत् इत्युत् - आनीयते । यत् । पत्नी । नमः । ते । आतानेत्यां - तान् । इति ।

आ॒ह । आ॒दि॒त्यस्य॑ । वै । रु॒मयः॑ । 43

TS 6.3.8.4

आ॒ता॒ना इत्या॑ - ता॒नाः । तेभ्यः॑ । ए॒व । नमः॑ । क॒रोति॑ । अ॒नु॒र्वा । प्रेति॑ । इ॒हि । इति॑ । आ॒ह । भ्रातृ॑व्यः । वै । अ॒र्वा । भ्रातृ॑व्यापनुत्त्या इति॑ भ्रातृ॑व्य - अ॒प॒नु॒त्यै । घृ॒तस्य॑ । कु॒ल्याम् । अ॒न्वि॒ति । स॒ह । प्र॒जयेति॑ प्र - जया॑ । स॒ह । रा॒यः । पोषे॑ण । इति॑ । आ॒ह । आ॒शिष॑मित्या॑ - शिष॑म् । ए॒व । ए॒ताम् । एति॑ । शा॒स्ते । आपः॑ । दे॒वीः । शु॒द्धा॒यु॒व इति॑ शुद्ध - यु॒वः । इति॑ । आ॒ह । यथा॑य॒जुरिति॑ यथा - य॒जुः । ए॒व । ए॒तत् ॥ 44

(लो॒काय॑ नीयते॒ यद् - ब॒र॒ही - रु॒मयः॑ - स॒प्तत्रिं॑शच्च) (A8)

TS 6.3.9.1

प॒शोः । वै । आल॑ब्धस्येत्या - ल॒ब्धस्य॑ । प्रा॒णानि॑ति प्र - अ॒नान् । शुक् । ऋ॒च्छति॑ । वाक् । ते । एति॑ । प्या॒य॒ताम् । प्रा॒ण इति॑ प्र - अ॒नः । ते । एति॑ । प्या॒य॒ताम् । इति॑ । आ॒ह । प्रा॒णेभ्य॑ इति॑ प्र - अ॒नेभ्यः॑ । ए॒व । अ॒स्य । शुच॑म् । श॒म॒यति॑ । सा । प्रा॒णेभ्य॑ इति॑ प्र - अ॒नेभ्यः॑ । अधी॑ति । पृ॒थि॒वीम् । शुक् । प्रेति॑ । वि॒शति॑ । शम् । अ॒हो॒भ्या॒मित्य॑हः - भ्या॒म् । इति॑ । नीति॑ । न॒यति॑ । अ॒हो॒रा॒त्राभ्या॑मित्य॑हः-रा॒त्राभ्या॑म् । ए॒व । पृ॒थि॒व्यै । शुच॑म् । श॒म॒यति॑ । ओष॑धे । त्राय॑स्व । ए॒नम् । स्वधि॑त इति॑ स्व - धि॒ते । मा । ए॒नम् । हि॒सीः । इति॑ । आ॒ह । वज्रः॑ । वै । स्वधि॑तिरिति॑ स्व - धि॒तिः । 45

TS 6.3.9.2

शान्त्यै॑ । पा॒र्श्वतः॑ । एति॑ । छ॒यति॑ । म॒द्ध्य॒तः । हि । म॒नु॒ष्याः । आ॒च्छ॒यन्तीत्या॑-छ॒यन्ति॑ । ति॒र॒श्चीन॑म् । एति॑ । छ॒यति॑ । अ॒नू॒चीन॑म् । हि । म॒नु॒ष्याः । आ॒च्छ॒यन्तीत्या॑ - छ॒यन्ति॑ । व्यावृ॑त्या इति॑ वि - आ॒वृ॒त्यै । रक्ष॑साम् । भा॒गः । अ॒सि । इति॑ । स्थ॒वि॒मतः॑ । ब॒र॒हिः

। अ॒त्त्वा । अ॒पेति॑ । अ॒स्य॒ति । अ॒स्ना । ए॒व । र॒क्षा॑ऽसि । नि॒रव॑दयत॒ इति॑ निः - अ॒व॑दयते । इ॒दम् । अ॒हम् । र॒क्षः । अ॒ध॒मम् । त॒मः । न॒यामि॑ । यः । अ॒स्मान् । द्वेष्टि॑ । यम् । च॒ । व॒यम् । द्वि॒ष्मः । इति॑ । आ॒ह॒ । द्वौ । वा॒व । पु॒रु॑षौ । यम् । च॒ । ए॒व । 46

TS 6.3.9.3

द्वेष्टि॑ । यः । च॒ । ए॒नम् । द्वेष्टि॑ । तौ । उ॒भौ । अ॒ध॒मम् । त॒मः । न॒यति॑ । इ॒षे । त्वा॒ । इति॑ । व॒पाम् । उ॒दि॒ति । खि॒द॒ति । इ॒च्छते॑ । इ॒व । हि । ए॒षः । यः । य॒ज॑ते । यत् । उ॒प॒तृ॒न्धा॒दित्यु॑प - तृ॒न्धा॒त् । रु॒द्रः । अ॒स्य॒ । प॒शून् । घा॒तु॑कः । स्या॒त् । यत् । न । उ॒प॒तृ॒न्धा॒दित्यु॑प - तृ॒न्धा॒त् । अ॒य॑ता । स्या॒त् । अ॒न्यया॑ । उ॒प॒तृ॒ण॒त्तीत्यु॑प - तृ॒ण॒त्ति॑ । अ॒न्यया॑ । न । धृ॒त्यै । घृ॒तेन॑ । द्या॒वा॒पृ॒थि॒वी इति॑ द्या॒वा॒पृ॒थि॒वी । प्रेति॑ । ऊ॒र्ण॒वा॒थाम् । इति॑ । आ॒ह॒ । द्या॒वा॒पृ॒थि॒वी इति॑ द्या॒वा॒ - पृ॒थि॒वी । ए॒व । र॒सेन॑ । अ॒नु॒क्ति॑ । अ॒च्छि॑न्नः । 47

TS 6.3.9.4

रा॒यः । सु॒वीर॑ इति॑ सु - वी॒रः । इति॑ । आ॒ह॒ । य॒था॒य॒जुरि॑ति॒ यथा॑ - य॒जुः । ए॒व । ए॒तत् । क॒रु॑रम् । इ॒व । वै । ए॒तत् । क॒रो॒ति । यत् । व॒पाम् । उ॒त्खि॑दतीत्यु॒त् - खि॑दति॒ । उ॒रु । अ॒न्तरि॑क्षम् । अ॒न्वि॒ति॑ । इ॒हि । इति॑ । आ॒ह॒ । शा॒न्त्यै॑ । प्रेति॑ । वै । ए॒षः । अ॒स्मात् । लो॒कात् । च्य॒व॒ते । यः । प॒शुम् । मृ॒त्य॒वै । नी॒य॒मा॑नम् । अ॒न्वा॒र॒भ॑त॒ इत्य॑नु - आ॒र॒भ॑ते । व॒पा॒श्र॒प॑णी॒ इति॑ व॒पा - श्र॒प॑णी । पु॒नः । अ॒न्वा॒र॒भ॑त॒ इत्य॑नु - आ॒र॒भ॑ते । अ॒स्मि॒न् । ए॒व । लो॒के । प्र॒ती॒ति॑ । ति॒ष्ठ॒ति । अ॒ग्नि॑ना॒ । पु॒र॒स्ता॑त् । ए॒ति । र॒क्ष॑साम् । अ॒प॑ह॒त्या॒ इत्य॑प॒-ह॒त्यै । अ॒थो इति॑ । दे॒वताः॑ । ए॒व । ह॒व्येन॑ । 48

TS 6.3.9.5

अ॒न्वि॒ति॑ । ए॒ति॑ । न । अ॒न्त॒मम् । अ॒ङ्गा॑रम् । अ॒ती॒ति॑ । ह॒रेत् । यत् । अ॒न्त॒मम् । अ॒ङ्गा॑रम् । अ॒ति॒ह॒रे॒दित्य॑ति - ह॒रेत् । दे॒वताः॑ । अ॒ती॒ति॑ । म॒न्ये॒त् । वा॒यो इति॑ । वी॒ति॑ । इ॒हि ।

स्तो॒काना॑म् । इति॑ । आ॒ह । तस्मा॑त् । विभ॑क्ता इति॑ वि - भ॒क्ताः । स्तो॒काः । अवेति॑ ।
पृ॒द्यन्ते॑ । अग्र॑म् । वै । ए॒तत् । प॒शूनाम् । यत् । व॒पा । अग्र॑म् । ओष॑धीनाम् । ब॒रु॒हिः ।
अ॒ग्रेण॑ । ए॒व । अग्र॑म् । समि॑ति । अ॒र्धय॑ति । अथो॑ इति॑ । ओष॑धीषु । ए॒व । प॒शून् । प्र॒॒तीति॑ । स्था॒पय॑ति । स्वाहा॑कृतीभ्य इति॑ स्वाहा॑कृति - भ्यः । प्रेति॑ । इ॒ष्य । इति॑ । आ॒ह । 49

TS 6.3.9.6

य॒ज्ञस्य॑ । समि॑ष्ट्या इति॑ सं॒इष्ट्यै॑ । प्रा॒णापा॑नाविति॑ प्राण॒अपा॑नौ । वै । ए॒तौ । प॒शूनाम् ।
यत् । पृ॒षदा॑ज्यमिति॑ पृषत् - आ॒ज्यम् । आ॒त्मा । व॒पा । पृ॒षदा॑ज्यमिति॑ पृषत् - आ॒ज्यम्
। अ॒भिघा॑र्येत्यभि - घा॒र्य । व॒पाम् । अ॒भीति॑ । घा॒रय॑ति । आ॒त्मन् । ए॒व । प॒शूनाम् ।
प्रा॒णापा॑नाविति॑ प्राण - अ॒पा॒नौ । दु॒धाति॑ । स्वाहा॑ । ऊ॒र्ध्वन॑भस॒मित्यू॑र्ध्व - न॒भस॑म् । मा॒रु॒तम्
। ग॒च्छ॒तम् । इति॑ । आ॒ह । ऊ॒र्ध्वन॑भा इत्यू॑र्ध्व - न॒भाः । ह॒ । स्म॒ । वै । मा॒रु॒तः ।
दे॒वाना॑म् । व॒पाश्र॑पणी इति॑ वपा - श्र॒पणी । प्रेति॑ । ह॒रति॑ । तेन॑ । ए॒व । ए॒ने इति॑ । प्रेति॑ । ह॒र॒॒ति॑ । वि॒षूची॑ इति॑ । प्रेति॑ । ह॒रति॑ । तस्मा॑त् । वि॒ष्वञ्चौ॑ । प्रा॒णापा॑नाविति॑ प्राण - अ॒पा॒नौ ॥ 50

(स्वधिति - श्रैवा - च्छिन्नो - हव्येने - ष्येत्याह - षट्त्वारिंशच्च) (A9)

TS 6.3.10.1

प॒शुम् । आ॒लभ्ये॑त्या - ल॒भ्य । पु॒रोडा॑शम् । निरि॑ति । व॒पति॑ । स॒मेध॑मिति॑ स - मे॒धम् । ए॒व
। ए॒नम् । एति॑ । ल॒भते॑ । व॒पया॑ । प्र॒चर्ये॑ति प्र॒चर्य॑ । पु॒रोडा॑शेन । प्रेति॑ । च॒रति॑ । ऊ॒र्क
। वै । पु॒रोडा॑शः । ऊ॒र्जम् । ए॒व । प॒शूनाम् । म॒द्ध्य॒तः । दु॒धाति॑ । अथो॑ इति॑ । प॒शोः ।
ए॒व । छि॒द्रम् । अपी॑ति । दु॒धाति॑ । पृ॒षदा॑ज्यस्येति॑ पृषत् - आ॒ज्यस्य॑ । उ॒प॒ह॒त्येत्यु॑प - ह॒त्य
। त्रिः । पृ॒च्छ॒ति । श्रु॑तम् । ह॒वी(3)ः । श॒मि॒तः । इति॑ । त्रि॒ष॒त्या इति॑ त्रि - स॒त्याः । हि
। दे॒वाः । यः । अ॒श्रु॑तम् । श्रु॑तम् । आह॑ । सः । ए॒न॑सा । प्रा॒णापा॑नाविति॑ प्राण - अ॒पा॒नौ
। वै । ए॒तौ । प॒शूनां॑ । 51

TS 6.3.10.2

यत् । पृषदाज्यमिति पृषत् - आज्यम् । पशोः । खलु । वै । आलब्धस्येत्या - लब्धस्य
 । हृदयम् । आत्मा । अभि । समिति । एति । यत् । पृषदाज्येनेति पृषत् - आज्येन ।
 हृदयम् । अभिघारयतीत्यभि - घारयति । आत्मन् । एव । पशूनाम् । प्राणापानाविति प्राण
 - अपानौ । दुधाति । पशुना । वै । देवाः । सुवर्गमिति सुवः - गम् । लोकम् । आयन्
 । ते । अमन्यन्त । मनुष्याः । नः । अन्वाभविष्यन्तीत्यनु-आभविष्यन्ति । इति । तस्य ।
 शिरः । छित्त्वा । मेधम् । प्रेति । अक्षारयन् । सः । प्रक्षः । अभवत् । तत् । प्रक्षस्य ।
 प्रक्षत्वमिति प्रक्ष - त्वम् । यत् । प्लक्षशाखेति प्लक्ष - शाखा । उत्तरबर्हिः । उत्तर - बर्हिः ।
 भवति । समेधस्येति स - मेधस्य । एव । 52

TS 6.3.10.3

पशोः । अवेति । द्यति । पशुम् । वै । ह्रियमाणम् । रक्षांसि । अन्विति । सचन्ते । अन्तरा
 । यूपम् । च । आहवनीयमित्या - हवनीयम् । च । हरति । रक्षसाम् । अपहत्या इत्यप - हृत्यै
 । पशोः । वै । आलब्धस्येत्या - लब्धस्य । मनः । अपेति । क्रामति । मनोतायै । हविषः ।
 अवदीयमानस्येत्यव - दीयमानस्य । अन्विति । ब्रूहि । इति । आह । मनः । एव । अस्य ।
 अवेति । रुन्धे । एकादश । अवदानानीत्यव - दानानि । अवेति । द्यति । दश । वै । पशोः ।
 प्राणा इति प्र - अनाः । आत्मा । एकादशः । यावान् । एव । पशुः । तस्य । अवेति । 53

TS 6.3.10.4

द्यति । हृदयस्य । अग्रे । अवेति । द्यति । अथ । जिह्वायाः । अथ । वक्षसः । यत् । वै
 । हृदयेन । अभिगच्छतीत्यभि - गच्छति । तत् । जिह्वया । वदति । यत् । जिह्वया । वदति
 । तत् । उरंसः । अधि । निरिति । वदति । एतत् । वै । पशोः । यथापूर्वमिति यथा -
 पूर्वम् । यस्य । एवम् । अवदायेत्यव - दाय । यथाकाममिति यथा - कामम् । उत्तरेषामित्युत्त
 - तरेषाम् । अवद्यतीत्यव - द्यति । यथापूर्वमिति यथा - पूर्वम् । एव । अस्य । पशोः ।

अव॑त्तम् । भ॒व॒ति । म॒द्भ्य॒तः । गु॒दस्य॑ । अ॒वेति॑ । द्य॒ति । म॒द्भ्य॒तः । हि । प्रा॒ण इति॑ प्र -
अ॒नः । उ॒त्त॒मस्ये॑त्यु॒त् - त॒मस्य॑ । अ॒वेति॑ । द्य॒ति । 54

TS 6.3.10.5

उ॒त्त॒म इत्यु॑त् - त॒मः । हि । प्रा॒ण इति॑ प्र - अ॒नः । य॒दि । इ॒तर॒म् । य॒दि । इ॒तर॒म् ।
उ॒भय॑म् । ए॒व । अ॒जा॒मि । जा॒य॒मानः॑ । वै । ब्रा॒ह्म॒णः । त्रि॒भिरि॑ति॒ त्रि - भिः । ऋ॒ण॒वेत्यु॑ण
- वा । जा॒य॒ते । ब्र॒ह्म॒च॒र्येणे॑ति॒ ब्र॒ह्म - च॒र्येण॑ । ऋ॒षि॒भ्य इत्यृ॑षि॒ - भ्यः । य॒ज्ञेन॑ । दे॒वेभ्यः॑ ।
प्र॒जये॑ति॒ प्र - ज॒या । पि॒तृ॒भ्य इति॑ पि॒तृ - भ्यः । ए॒षः । वै । अ॒नृ॒णः । यः । पु॒त्री । य॒ज्वी
। ब्र॒ह्म॒चा॒रि॒वासी॑ति॒ ब्र॒ह्म॒चा॒रि - वा॒सी । तत् । अ॒व॒दानै॑रि॒त्यव॑ - दानैः । ए॒व । अ॒वेति॑ । दु॒य॒ते
। तत् । अ॒व॒दाना॑ना॒मित्य॑व॒ - दाना॑ना॒म् । अ॒व॒दान॒त्वमि॑त्य॒व॒दान॑ - त्वम् । दे॒वा॒सुरा॑ इति॒ दे॒व -
अ॒सुराः॑ । सँ॒य॒त्ता इति॑ सं - य॒त्ताः । आ॒स॒न् । ते । दे॒वाः । अ॒ग्नि॒म् । अ॒ब्रु॒व॒न् । त्वया॑ ।
वी॒रेण॑ । अ॒सुरा॑न् । अ॒भी॒ति । भ॒वा॒म् । इति॑ । 55

TS 6.3.10.6

सः । अ॒ब्र॒वीत् । व॒रम् । वृ॒णै । प॒शोः । उ॒द्धार॑मि॒त्यु॒त् - हा॒रम् । उ॒दि॒ति । ह॒रै । इति॑
। सः । ए॒तम् । उ॒द्धार॑मि॒त्यु॒त् - हा॒रम् । उ॒दि॒ति । अ॒ह॒र॒त् । दोः । पूर्वा॑र्ध॒स्येति॑ पूर्॒व -
अ॒र्ध॒स्य॑ । गु॒दम् । म॒द्भ्य॒तः । श्रो॒णि॑म् । ज॒घ॒ना॒र्ध॒स्येति॑ ज॒घ॒न॒अ॒र्ध॒स्य॑ । त॒तः । दे॒वाः
। अ॒भ॒व॒न् । प॒रेति॑ । अ॒सुराः॑ । यत् । त्र्य॒ङ्गा॒णामि॑ति॒ त्रि - अ॒ङ्गा॒नाम् । स॒म॒व॒द्यती॑ति॒ सं -
अ॒व॒द्य॒ति । भ्रातृ॑व्या॒भिभू॑त्या॒ इति॑ भ्रातृ॑व्य॒अ॒भिभू॑त्यै । भ॒व॒ति । आ॒त्म॒ना । प॒रेति॑ । अ॒स्य ।
भ्रातृ॑व्यः । भ॒व॒ति । अ॒क्ष॒ण॒या । अ॒वेति॑ । द्य॒ति । तस्मा॑त् । अ॒क्ष॒ण॒या । प॒श॒वः । अ॒ङ्गा॒नि
। प्रे॒ति । ह॒र॒न्ति । प्र॒ति॒ष्ठि॒त्या॒ इति॑ प्र॒ति - स्थि॑त्यै ॥ 56

(ए॒तौ प॑शूनाः - स॒मे॒ध॒स्यै॒व - तस्या॑ऽवौ - त॒मस्या॑व॒ द्य॒ती - ति॒ - पञ्च॑च॒त्वारि॑श॒च्च) (A10)

TS 6.3.11.1

मेदसा । सुचौ । प्रेति । ऊर्णोति । मेदोरूपा इति मेदः - रूपाः । वै । पशवः । रूपम् । एव । पशुषु । दुधाति । यूषन् । अवधायेत्यव-धाय । प्रेति । ऊर्णोति । रसः । वै । एषः । पशूनाम् । यत् । यूः । रसम् । एव । पशुषु । दुधाति । पार्श्वेन । वसा-होममिति वसा - होमम् । प्रेति । यौति । मद्धयम् । वै । एतत् । पशूनाम् । यत् । पार्श्वम् । रसः । एषः । पशूनाम् । यत् । वसा । यत् । पार्श्वेन । वसाहोममिति वसा - होमम् । प्रयौतीति प्र - यौति । मद्धयतः । एव । पशूनाम् । रसम् । दुधाति । घन्ति । 57

TS 6.3.11.2

वै । एतत् । पशुम् । यत् । सज्जपयन्तीति सं - जपयन्ति । ऐन्द्रः । खलु । वै । देवतया । प्राण इति प्र - अनः । ऐन्द्रः । अपान इत्यप - अनः । ऐन्द्रः । प्राण इति प्र - अनः । अङ्गेअङ्ग इत्यङ्गे - अङ्गे । नीति । देद्वयत् । इति । आह । प्राणापानाविति प्राण - अपानौ । एव । पशुषु । दुधाति । देव । त्वष्टः । भूरि । ते । सस्समिति सं-सम् । एतु । इति । आह । त्वाष्ट्राः । हि । देवतया । पशवः । विषुरूपा इति विषु - रूपाः । यत् । सलक्ष्माण इति स-लक्ष्माणः । भवथ । इति । आह । विषुरूपा इति विषु-रूपाः । हि । एते । सन्तः । सलक्ष्माण इति स - लक्ष्माणः । एतर्हि । भवन्ति । देवत्रेति देव - त्रा । यन्तम् । 58

TS 6.3.11.3

अवसे । सखायः । अन्विति । त्वा । माता । पितरः । मृदन्तु । इति । आह । अनु-मतमित्यनु - मतम् । एव । एनम् । मात्रा । पित्रा । सुवर्गमिति सुवः - गम् । लोकम् । गमयति । अर्द्धर्च इत्यर्द्ध-ऋचे । वसाहोममिति वसा - होमम् । जुहोति । असौ । वै । अर्द्धर्च इत्यर्द्ध-ऋचः । इयम् । अर्द्धर्च इत्यर्द्ध - ऋचः । इमे इति । एव । रसेन । अनक्ति । दिशः । जुहोति । दिशः । एव । रसेन । अनक्ति । अथो इति । दिग्भ्य इति दिक् - भ्यः । एव । ऊर्जम् । रसम् । अवेति । रुन्धे । प्राणापानाविति प्राण - अपानौ । वै । एतौ । पशूनाम् । यत् । पृषदाज्यमिति पृषत् - आज्यम् । वानस्पत्याः । खलु । 59

TS 6.3.11.4

वै । दे॒वत॑या । प॒शवः॑ । यत् । पृ॒षदा॑ज्यस्येति॑ पृषत् - आ॒ज्यस्य॑ । उ॒पह॑त्येत्यु॒प - ह॑त्य । आह॑ । वन॒स्पत॑ये । अ॒न्विति॑ । ब्रू॒हि । वन॒स्पत॑ये । प्रेति॑ । इ॒ष्य । इति॑ । प्रा॒णापा॑नाविति॑ प्राण - अ॒पानौ॑ । ए॒व । प॒शुषु॑ । दु॒धाति॑ । अ॒न्यस्या॑न्यस्येत्य॒न्यस्य॑ - अ॒न्यस्य॑ । स॒मव॑त्तमिति॑ सं - अ॒वत्त॑म् । स॒मव॑द्यतीति॑ सं-अ॒वद्य॑ति । तस्मा॑त् । ना॒ना॒रूपा॑ इति॑ ना॒ना॒रूपाः॑ । प॒शवः॑ । यू॒ष्णा । उपेति॑ । सि॒ञ्चति॑ । रसः॑ । वै । ए॒षः । प॒शूना॑म् । यत् । यूः । रस॑म् । ए॒व । प॒शुषु॑ । दु॒धाति॑ । इडा॑म् । उपेति॑ । ह॒यते॑ । प॒शवः॑ । वै । इडा॑म् । प॒शून् । ए॒व । उपेति॑ । ह॒यते॑ । च॒तुः । उपेति॑ । ह॒यते॑ । 60

TS 6.3.11.5

चतु॑ष्पादु इति॑ चतुः - पा॒दः । हि । प॒शवः॑ । यम् । का॒मये॑त् । अ॒पशुः॑ । स्या॒त् । इति॑ । अ॒मेद॑स्क॒मित्य॑मेदः-क॒म् । तस्मै॑ । एति॑ । दु॒ह्यात् । मेदो॑रूपा इति॑ मेदः-रूपाः॑ । वै । प॒शवः॑ । रू॒पेण॑ । ए॒व । ए॒नम् । प॒शुभ्य॑ इति॑ प॒शु-भ्यः॑ । निरिति॑ । भ॒जति॑ । अ॒पशुः॑ । ए॒व । भ॒वति॑ । यम् । का॒मये॑त् । प॒शुमा॑निति॑ पशु - मा॒न् । स्या॒त् । इति॑ । मेद॑स्वत् । तस्मै॑ । एति॑ । दु॒ह्यात् । मेदो॑रूपा इति॑ मेदः - रूपाः॑ । वै । प॒शवः॑ । रू॒पेण॑ । ए॒व । अ॒स्मै । प॒शून् । अवेति॑ । रु॒न्धे । प॒शुमा॑निति॑ पशु - मा॒न् । ए॒व । भ॒वति॑ । प्र॒जाप॑तिरिति॑ प्र॒जा-प॑तिः । य॒ज्ञम् । अ॒सृज॑त् । सः । आ॒ज्यं । 61

TS 6.3.11.6

पु॒रस्ता॑त् । अ॒सृज॑त् । प॒शुम् । म॒द्ध्यतः॑ । पृ॒षदा॑ज्यमिति॑ पृषत् - आ॒ज्यम् । प॒श्चात् । तस्मा॑त् । आ॒ज्येन॑ । प्र॒याजा॑ इति॑ प्र - या॒जाः । इ॒ज्यन्ते॑ । प॒शूना॑म् । म॒द्ध्यतः॑ । पृ॒षदा॑ज्येनेति॑ पृषत् - आ॒ज्येन॑ । अ॒नूया॑जा इत्य॑नु - या॒जाः । तस्मा॑त् । ए॒तत् । मि॒श्रम् । इ॒व । प॒श्चात्सृ॑ष्टमिति॑ प॒श्चात् - सृ॑ष्टम् । हि । एका॑दश । अ॒नूया॑जानित्य॑नु - या॒जान् । य॒जति॑ । दश॑ । वै । प॒शोः

। प्रा॒णा इति॑ प्र - अ॒नाः । आ॒त्मा । ए॒काद॒शः । या॒वान् । ए॒व । प॒शुः । तम् । अ॒न्विति॑ ।
य॒ज॒ति । घ्न॒न्ति । वै । ए॒तत् । प॒शुम् । यत् । स॒ञ्ज॒पय॑न्तीति॑ सं - ज्ञ॒पय॑न्ति । प्रा॒णापा॒नाविति॑
प्राण - अ॒पा॒नौ । खलु॑ । वै । ए॒तौ । प॒शूनाम् । यत् । पृ॒षदा॒ज्यमिति॑ पृषत् - आ॒ज्यम् । यत्
। पृ॒षदा॒ज्येनेति॑ पृषत् - आ॒ज्येन॑ () । अ॒नूया॒जानित्य॑नु - या॒जान् । य॒ज॒ति । प्रा॒णापा॒नाविति॑
प्राण - अ॒पा॒नौ । ए॒व । प॒शुषु॑ । द॒धाति॑ ॥ 62

(घ्नन्ति - यन्ति - खलु - चतुरूपं ह्वयत् - आज्यं - यत् पृषदाज्येन - षट् च) (A11)

praSna korvai with starting padams of 1 to 11 anuvAkams :-

(चा॒त्वा॒लात् - सु॒व॒र्गाय॑ यद् वै॒स॒र्ज॒नानि॑ - वै॒ष्ण॒व्यर्चा॑ - पृ॒थि॒व्यै - सा॒ध्या - इ॒षे त्वे - त्य॒ग्नि॒ना -
पर्य॑ग्नि - प॒शोः - प॒शुमा॒ल॒भ्य - मे॒द॒सा॒ सु॒चा - वे॒का॒द॒श)

korvai with starting padams of 1, 11, 21 series of pa jCAtis :-

(चा॒त्वा॒लाद् - दे॒वानु॒पैति॑ - मु॒ञ्च॒ति - प्र॒हि॒यमा॑णाय॒ - पर्य॑ग्नि - प॒शुमा॒ल॒भ्य - च॒तु॒ष्पादो॑ - द्वा॒ष॒ष्टिः)

first and last padam of third praSnam of 6th KANDam

(चा॒त्वा॒लात् - प॒शुषु॑ द॒धाति॑)

॥ हरिः ॐ ॥ ॥ कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहितायां षष्ठकाण्डे तृतीयः प्रश्नः समाप्तः ॥